

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Žiškové a soudců JUDr. Lenky Kaniové a JUDr. Filipa Dienstbiera v právní věci žalobce: **Mgr. F. Š.**, proti žalované: **Vězeňská služba České republiky, Věznice Kynšperk nad Ohří**, se sídlem Zlatá 52, Kynšperk nad Ohří, o žalobě na ochranu proti nečinnosti žalované, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 7. 12. 2018, č. j. 30 A 306/2018 - 20,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá**.
- II. Žalobce **nemá právo** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalované se náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává**.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci a obsah kasační stížnosti

[1] Žalobce se žalobou u krajského soudu domáhal ochrany proti nečinnosti žalované ve věci jeho žádosti o poskytnutí informací, kterou podal u žalované podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, dne 20. 6. 2018 ve věci poskytnutí informací v oblasti výchovy, vzdělávání a informatiky. Žaloba obsahovala též žádost o osvobození od soudních poplatků a návrh na ustanovení zástupce z řad advokátů k ochraně zájmů žalobce.

[2] Krajský soud v záhlaví specifikovaným usnesením žalobce zcela osvobodil od soudních poplatků (výrok č. I.) a zamítl jeho návrh na ustanovení zástupce (výrok č. II). Dospěl totiž k závěru, že žalobce sice splňuje předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, ale ustanovení zástupce není nezbytně třeba k ochraně jeho práv. Žalobce je vystudovaný právník, a sám se tak i označuje. Sepsaná žaloba proti nečinnosti netrpí vadami a je ve stávající podobě projednatelná.

[3] Žalobce (stěžovatel) napadl usnesení krajského soudu kasační stížností, ve které navrhl, aby Nejvyšší správní soud toto usnesení ve výroku II. zrušil a věc vrátil krajskému soudu k novému projednání a rozhodnutí. Uvedl, že v postavení osoby se zdravotním postižením požádal o ustanovení zástupce z řad advokátů, neboť je ve výkonu trestu odnětí svobody v nevýhodném postavení, nemá k dispozici, na rozdíl od žalované, profesionální tým právníků, odbornou literaturu a aktuální judikaturu, což v režimu kontradiktorního řízení představuje porušení zásady rovnosti účastníků. Stěžovatel je sice původní profesí advokát s dlouholetou advokátní praxí, ale je také osobou omezenou v pohybu pravé ruky a s úpravou písemností mu vypomáhají i někteří odsouzení, což je naprosto absurdní. Součástí kasační stížnosti učinil stěžovatel i žádost o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti.

II. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[4] Nejvyšší správní soud na úvod poznamenává, že v souladu se závěry usnesení rozšířeného senátu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19, č. 3271/2015 Sb. NSS, není podání kasační stížnosti proti procesnímu rozhodnutí krajského soudu (s výjimkou procesního rozhodnutí, kterým se řízení o žalobě končí) spojeno s poplatkovou povinností ani s povinným zastoupením advokátem. Napadené usnesení nepochybně právě takovým procesním rozhodnutím je, Nejvyšší správní soud tudíž zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost po stěžovateli nepožadoval.

[5] Pokud jde o návrh stěžovatele na ustanovení advokáta pro řízení o kasační stížnosti, Nejvyšší správní soud odkazuje na řadu předchozích řízení zahájených stěžovatelem, ve kterých se rovněž jednalo o ustanovení zástupce pro řízení o žalobě před krajským soudem, kterého se stěžovatel domáhal ze stejných důvodů jako v projednávané věci (srov. např. rozsudky ze dne 29. 1. 2019, č. j. 2 As 407/2018 - 12; ze dne 17. 10. 2018, č. j. 3 As 85/2018 - 24; ze dne 31. 10. 2018, č. j. 4 As 300/2018 - 19; ze dne 13. 12. 2018, č. j. 5 As 317/2018 - 23; ze dne 16. 1. 2019, č. j. 6 As 368/2018 - 10; ze dne 24. 1. 2019, č. j. 7 As 537/2018 - 14; ze dne 17. 1. 2019, č. j. 9 As 445/2018 - 15; ze dne 10. 1. 2019, č. j. 10 As 325/2018 - 12). V těchto řízeních Nejvyšší správní soud opakovaně vyslovil závěr, že ustanovení zástupce není k ochraně práv stěžovatele, která navíc má sám právní vzdělání, nezbytné.

[6] Nejvyšší správní soud následně posoudil důvodnost kasační stížnosti v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti [§ 109 odst. 3, 4 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“)].

[7] Kasační stížnost není důvodná.

[8] Nejvyšší správní soud předesílá, že v řízení o žalobě před správními soudy není zastoupení advokátem povinné. Soudní řád správní však umožňuje, aby byl účastníku řízení zástupce ustanoven, a to za současného splnění čtyř předpokladů (viz § 35 odst. 9 s. ř. s. ve spojení s § 36 odst. 3 téhož zákona): 1) je podán návrh na ustanovení zástupce, 2) podaný návrh (na zahájení řízení) není zjevně neúspěšný, 3) žadatel doložil nedostatek prostředků pro vedení řízení a 4) ustanovení zástupce je nezbytně třeba k ochraně navrhovatelových práv.

[9] V posuzované věci je spornou otázkou, zda byla v případě stěžovatele v řízení před krajským soudem naplněna čtvrtá z výše uvedených podmínek, tedy zda bylo ustanovení zástupce nezbytně třeba k ochraně stěžovatelových práv.

[10] Z judikatury Nejvyššího správního soudu vyplývá, že správní soud by měl při posuzování naplnění této podmínky přihlížet zejména k charakteru projednávané věci, k osobnostním poměrům žalující osoby, k úrovni žaloby, případně dalších podání, z nichž lze dovodit úroveň povědomí žalobce o jeho právech v soudním procesu a vůbec právních poměrech v České republice, a také k tomu, zda je účastník řízení českým občanem a ovládá český jazyk (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2003, č. j. 1 Azs 5/2003 - 46, ze dne 26. 2. 2004, č. j. 6 Azs 19/2003 - 45, ze dne 8. 1. 2013, č. j. 3 As 92/2012 - 34, nebo ze dne 21. 5. 2015, č. j. 7 As 84/2015 - 14).

[11] Krajský soud se především zaměřil na osobnostní poměry stěžovatele a dospěl k názoru, že s ohledem na jeho dřívější působení jako advokáta nesplňuje stěžovatel podmínku nezbytnosti ustanovení zástupce k ochraně jeho práv ve smyslu § 35 odst. 9 s. ř. s. Ačkoliv se tedy krajský soud omezil na poměrně stručné odůvodnění svého rozhodnutí a nevyjádřil se k namítanému zdravotnímu postižení stěžovatele, s ohledem na předchozí řízení stěžovatele a v nich jasně vyjádřené názory správních soudů i Nejvyššího správního soudu ohledně jeho stále se opakujících stejných námitek proti usnesením o neustanovení zástupce z řad advokátů a také z hlediska procesní ekonomie nebylo důvodu usnesení krajského soudu zrušit pro nepřežkoumatelnost. Stručné odůvodnění krajského soudu sice nevypovídalo dostatečně důkladně všechny argumenty stěžovatele, avšak napadeným usnesením byla rozhodná právní otázka, tj. zda má být stěžovateli ustanoven zástupce z řad advokátů, posouzena správně.

[12] Nejvyšší správní soud se stejnými námitkami, jaké byly vzneseny v tomto řízení, a se situací stěžovatele již opakovaně vypořádal (viz např. rozsudek ze dne 13. 12. 2018, č. j. 5 As 317/2018 - 23), a to následovně:

„Pro úplnost kasační soud opakuje, resp. dodává, že stěžovatel je českým občanem ovládajícím český jazyk, byl schopen zformulovat správní žalobu splňující veškeré náležitosti po formální i obsahové stránce. Stěžovatel je ostatně bývalým advokátem, který v advokacii donedávna aktivně působil. (...) Již v rámci kasační stížnosti podané Nejvyššímu správnímu soudu dne 22. 8. 2018 ve věci sp. zn. 3 As 85/2018 stěžovatel doložil komplexní lékařský posudek ze dne 18. 4. 2018, ze kterého vyplývá, že se jedná o invalidní osobu v I. stupni. Stěžovatel je podle tohoto posudku schopen vykonávat soustavnou výdělečnou činnost, ale v podstatně menším rozsahu a intenzitě (pracovní schopnost je snížena o 35 %). Z toho tedy nijak nevyplývá, že by stěžovateli jeho zdravotní stav znemožňoval kvalifikovaně sepsat právní podání, o čemž ostatně svědčí stěžovatelovy argumentační schopnosti prokázané již v mnoha podáních, které zdejšímu soudu zaslal. Nejvyšší správní soud se tedy ztotožňuje se závěrem krajského soudu, že stěžovatel nesplňoval zákonnou podmínku pro ustanovení zástupce spočívající v nezbytnosti takového úkonu k ochraně jeho práv.

Uvedený závěr platí i přesto, že se stěžovatel v současné době nachází ve výkonu trestu odnětí svobody. Jak již bylo uvedeno, Nejvyšší správní soud přiblížil k celkovému vyznění stěžovatelových podání, k jeho argumentačním schopnostem, zkušenostem a vzdělání, na jejichž základě lze učinit závěr, že se stěžovatel v dané problematice dobře orientuje a je schopen svá práva v soudním řízení aktivně uplatňovat. Odnětí svobody samo o sobě v tomto případě nepředstavuje důvod pro ustanovení advokáta.“

V projednávané věci Nejvyšší správní soud neshledal důvody k odchýlení se od uvedené judikatury.

[13] Nadto Nejvyšší správní soud dodává, že svou schopnost orientovat se v právním řádu (jakožto bývalý advokát) stěžovatel prokázal kromě sepsání řádné žaloby rovněž tím, že se sám obrátil na Nejvyšší správní soud včasnou a bezvadnou kasační stížností, aby se bránil proti shora označenému usnesení. Schopnost stěžovatele vystupovat v řízení před

krajským soudem samostatně potvrzuje i skutečnost, že stěžovatel v současnosti vede několik soudních a správních řízení obdobného charakteru, jako je tomu v dané věci. V rámci těchto řízení své schopnosti řádně hájit svá práva a formulovat žalobní nároky konzistentně osvědčuje. Nejvyšší správní soud tedy uzavírá, že krajský soud nepochybil, shledal-li, že ustanovení zástupce stěžovateli z řad advokátů není nezbytně třeba k ochraně jeho práv a výrokem II. napadeného usnesení návrh stěžovatele zamítl.

III. Závěr a náklady řízení o kasační stížnosti

[14] Nejvyšší správní soud vzhledem k výše uvedenému dospěl k závěru, že kasační námitky nejsou důvodné, a proto kasační stížnost podle § 110 odst. 1 poslední věty s. ř. s. zamítl.

[15] O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s ustanovením § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, a nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti. Žalované v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec úřední činnosti nevznikly, proto soud rozhodl, že se jí náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 7. února 2019

JUDr. Marie Žišková
předsedkyně senátu